

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3485/2023. (XI. 17.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mpk.VIII.10.163/2022/6. számú végzésével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A gazdasági társaság indítványozó jogi képviselője (dr. Varsányi Péter kamarai jogtanácsos) útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában a Kúria Mpk.VIII.10.163/2022/6. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] Alkotmányjogi panaszában az indítványozó gazdasági társaság előadta, hogy mint kérelmező sztrájk jogszerűségének megállapítása iránt indított nemperes eljárást, egy szakszervezettel mint kérelmezettel szemben. A kérelmező mint munkáltató kérte megállapítani, hogy a 2022. október 25. napján 14:00 és 16:00 óra közötti időpontban megtartott figyelmeztető sztrájk jogellenes. Az elsőfokú bíróság a kérelmet elutasította (Fővárosi Törvényszék Munkaügyi Kollégiuma 12.Mpk.75.207/2022/8. számú végzése). A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 1.Mpkf.35.139/2022/6. számú végzése az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta. A Kúria mint felülvizsgálati bíróság a Fővárosi Ítéltábla végzését hatályában fenntartotta.
- [3] Az indítványozó a bírói döntéssel szemben előterjesztett panaszában azzal érvelt, hogy az Alaptörvény XVII. cikk (2) bekezdése elismeri a kollektív szerződés megkötésének jogát, a megállapodás megkötésében való részvétel alanyaként nevesítve többek között a munkáltatót is. Az érdekvitában a munkáltatóval szemben megfogalmazott követelés kikényszerítése érdekében rögzíti az Alaptörvény a munkavállalók munkabeszüntetésre való jogát is. Az indítványozó szerint ennek ellenpárjaként szerepel az Alaptörvényben a munkáltatók kollektív szerződés megkötésére való joga. Ezáltal ugyanis – a megállapodás időbeli hatályának tartamára – a munkáltató jogszerűen érheti el a munkabeszüntetés kizárásának lehetőségét és ezzel egy adott időszakra a munkabéke megvalósulását. A két alapjog jogi természetéből eredően a két alapjog együttes gyakorlása (a kollektív szerződéskötés Alaptörvényben foglalt alkotmányos joga és a munkavállalók munkabeszüntetésre való joga) ugyanazon gazdasági és szociális érdek biztosítása céljából nem lehetséges, a két alapjog együttes gyakorlása kizárja egymást, azok együttesen nem érvényesülhetnek. Az indítványozó ennek kapcsán a sztrájkról szóló 1989. évi VIII. törvény (a továbbiakban: Sztrájkvt.) 3. § (1) bekezdés d) pontjára utalt, mely szerint jogellenes a sztrájk „kollektív szerződésben rögzített megállapodás megváltoztatása érdekében a kollektív szerződés hatályának ideje alatt.”
- [4] Az indítvány szerint, ha a kollektív alku eredményeként létrejövő békekötelelem nem érvényesülhet a kollektív szerződésben foglalt megállapodás ellenére, úgy kijelenthető, hogy a kollektív szerződés megkötéséhez fűződő alapjog is sérelmet szenved, hiszen a kollektív szerződés jogintézménye kiüresedik, lényegét veszti. A kollektív tárgyalások folytatásához és kollektív szerződés kötéséhez való jog a fent bemutatottak alapján tágan értelmezendő, magában foglalja a kollektív szerződés rendelkezéseinek betartásához, betartatásához, illetve jogi úton történő kikényszeríthetőségéhez való alkotmányos jogot is. Az alkotmányjogi panasz tárgyát képező, a Kúria Mpk.VIII.10.163/2022/6. számú végzése ellentétben áll ezzel az Alaptörvényből fakadó joggal, mivel a kollektív szerződés kötésére irányuló alapjog egyik lényegi elemét, tehát a kollektív norma betartásához fűződő jogot a kollektív szerződést kötő munkáltatótól megvonta. Alapjogsértő eredményre vezet a Kúria által kialakított – ezáltal következetesen érvényesített – ama ítélkezési gyakorlat, amelynek értelmében több sztrájkkövetelés esetén a kezdeményezett, illetve megtartott sztrájk jogszerűnek minősül, ha van legalább egy olyan követelés, amely a Sztrájk tv. 1. § (1) bekezdésének és 2. § (1) bekezdésének megtartásával a Sztrájk tv. 3. § (1) bekezdésébe nem ütköző cél elérésére irányul. Ezzel az eljáró bíróságok a kollektív megállapodás betartásához fűződő alkotmányos joggal szemben erősebb védelemben részesítették az egyébként nyilvánvalóan kitalált ok miatti sztrájkjogot. A Sztrájkvt. ilyen értelmezése ellentétes az Alaptörvény 28. cikkében foglalt értelmezési alapelvvel is,

amely kötelező jelleggel írja elő a bíróságok számára, hogy a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék.

- [5] Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria és az eljáró bíróságok jogértelmezése a Sztrájk tv. 1. § (3) bekezdésében és a Sztrájk tv. 3. § (1) bekezdésének a) pontjában foglalt rendelkezések együttes értelmezéséből nem levezethető. A hivatkozott bírói gyakorlat korlátlan fenntartása lehetőséget biztosít a szakszervezetek számára arra, hogy az esetlegesen nyilvánvalóan jogellenes célból megtartani kívánt sztrájkot néhány – akár súlyát tekintve jelentéktelen, de formálisan a Sztrájk tv. tilalmaiba nem ütköző – követelés felvételével „jogszerűvé” tegyék annak szervezői. Az indítvány érvelést tartalmaz arról, hogy a sztrájkjoggal való visszaélés vizsgálata során annak van jelentősége, hogy a szakszervezet a sztrájkot ténylegesen milyen követelések érvényre juttatása érdekében szervezi, mi az a cél, amire a munkabeszüntetés valójában irányul, ez pedig elsődlegesen a sztrájk céljairól szóló, a szakszervezet által a munkavállalók számára közzétett kommunikációból, felhívásokból ismerhető meg. A sztrájk jogellenességének megítélése nem korlátozódhat az egyes követelések jogszerűségének vizsgálatára, egy-két formálisan jogszerű sztrájkkövetelés nem adhat alapot a munkabeszüntetés jogszerűvé tételére, a sztrájkjoggal való visszaélés pedig megvalósulhat akkor is, ha a sztrájkkövetelések összességének értékelése során megállapítható, hogy a lényeges és fő sztrájkkövetelés(ek) tárgyában a munkabeszüntetésre a Sztrájk tv.-ben foglalt nyilvánvaló tilalomba ütközés miatt jogszerűen nem kerülhet sor.
- [6] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, az 56. § (2) bekezdése értelmében pedig a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [7] Az Abtv. 27. §-a szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó a sérelmezett kúriai végzéssel zárult ügyben kérelmező volt, számára hátrányos döntés született, és a nemperes eljárásban a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. A kérelmező alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége fennáll.
- [8] Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben előterjesztett panaszában (a Kúria végzését 2023. március 13-án vette át, az indítványozó alkotmányjogi panaszát 2023. május 12-én terjesztette elő) a bírósági eljárást befejező, rendes jogorvoslattal nem támadható kúriai végzést támadta.
- [9] Az Abtv. 52. §-a kifejezetten rögzíti a határozott kérelem követelményét, amelynek részét képezi az indokolás előterjesztésének a kötelezettsége is [52. § (1b) bekezdés b) és e) pont]: „Indokolás hiányában a kérelem nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség.” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]} A jelen esetben az indítvány a Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott, a jogerős végzést hatályában fenntartó végzését támadta, mert úgy vélte, hogy a sztrájk jogszerűségének megállapítására irányuló nemperes eljárást befejező kúriai végzésben foglaltakkal az Alaptörvény XVII. cikk (2) bekezdésében nevesített kollektív szerződés megkötéséhez való joga sérül. Az indítvány azonban nem tartalmaz megfelelő indokolással ellátott kérelmet arra vonatkozóan, hogy a sztrájk jogszerűségének megállapítása tárgyában folytatott eljárásban hozott kúriai végzés miért okozza a kollektív szerződés megkötéséhez való joga sérelmét. Az indítványozó alkotmányjogi panasza lényegében a szakszervezet által meghirdetett, és a bíróság által jogszerűnek ítélt sztrájk alapjául szolgáló egyes követelések kollektív szerződés hatálya alá tartozása mikénti értékelése miatt állította az Alaptörvényben a munkáltató (és egyúttal a munkavállalók) jogaként rögzített kollektív szerződés megkötéséhez való jog sérelmét. A Sztrájk tv. 3. § (1) bekezdés d) pontja szerint jogellenes a sztrájk a kollektív szerződésben rögzített megállapodás megváltoztatása érdekében a kollektív szerződés hatályának ideje alatt. Alkotmányjogi panaszában továbbá a Sztrájk tv. 1. § (3) bekezdésének (eszerint a sztrájkjoggal visszaélés tilos) és a Sztrájk tv. 3. § (1) bekezdése a) pontjának (eszerint jogellenes a sztrájk Alaptörvénybe ütköző cél érdekében) az alapügyben történő bírói értelmezését és alkalmazását, a kialakult bírói gyakorlatot vitatta; ezzel összefüggésben utalt az Alaptörvény értelmezési szabályára (28. cikk) is. Az Alaptörvény XVII. cikk (2) bekezdésére hivatkozó kérelmében nem fejtette azonban ki, hogy a többszöri jogorvoslat után a felülvizsgálati eljárásban a konkrét sztrájk jogszerűsége tárgyában hozott kúriai végzéssel miként sérült a kollektív szerződés megkötéséhez való joga.

- [10] 3. Mivel a fent kifejtettek szerint az alkotmányjogi panasz nem tett eleget az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontjában írt feltételeknek, az Alkotmánybíróság azt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. november 7.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
előadó alkotmánybíró

Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1188/2023.

